

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

«ЕКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА XXI СТОЛІТТЯ: СИНЕРГІЯ ОСВІТИ, НАУКИ ТА СУСПІЛЬСТВА»,

**присвяченої Всесвітньому Дню
охорони навколишнього
середовища**

4 червня 2026 р.

Харків - 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національна академія педагогічних наук України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
Харківський обласний центр туризму,
краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської
молоді» Харківської обласної ради

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ЕКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ ОСВІТИ, НАУКИ ТА СУСПІЛЬСТВА»,**

**присвяченої Всесвітньому Дню
охорони навколишнього середовища**

4 червня 2026 року

(електронне видання)

Харків – 2026

УДК 502"20":[37.0+001+314/316]

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21474218>

Редакційна колегія:

БОЙЧУК Ю. Д. – ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, Заслужений діяч науки і техніки України.

КАБУСЬ Н. Д. – професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, доктор педагогічних наук, професор.

ЛЕПЕТЮХА А. В. – професор кафедри загального мовознавства і романо-германської філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, доктор філологічних наук, професор.

ПАНЬОК Т. В. – завідувач кафедри образотворчого мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, доктор педагогічних наук, професор, член Національної спілки художників України.

РАДІОНОВА Н. В. – завідувач кафедри філософії імені професора М.Д. Култаєвої Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, доктор філософських наук, професор.

РЕДІНА В. А. – директор Комунального закладу «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Харківської обласної ради, кандидат педагогічних наук, доцент, Заслужений працівник освіти України.

Рекомендовано редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Протокол № 6 від 17.06.2026 р.

Екологічна парадигма ХХІ століття: синергія освіти, науки та суспільства: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню охорони навколишнього середовища, Харків, 4 червня 2026 року / за ред. Ю.Д. Бойчука [електронне видання]. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026. – 372 с.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21474218>

Збірник матеріалів об'єднав дослідницькі розвідки, представлені на Всеукраїнської науково-практичної конференції «Екологічна парадигма ХХІ століття: синергія освіти, науки та суспільства, присвяченої Всесвітньому дню охорони навколишнього середовища, що відбулася 4 червня 2026 року в м. Харкові.

© автори, 2026

© ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026

ЗИНОВ'ЄВА КАТЕРИНА

**ЕКОЛОГІЧНІ МОТИВИ ТА ЕКОЛОГІЧНА ЧУТЛИВІСТЬ
В УРБАНІСТИЧНОМУ РОМАНІ ВАЛЕР'ЯНА ПІДМОГИЛЬНОГО
«МІСТО» 93**

КОРНІЄНКО СВІТЛАНА

**ЕКОДИЗАЙН ЯК ПРАКТИКА ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ 96**

ЛЕВЧЕНКО ЛЕСЯ

**СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ98**

РАДІОНОВА НАТАЛІЯ

**ЕКОФІЛЬНІ ВБОЛІВАННЯ У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
.....102**

РИК МИКОЛА

**ФІЛОСОФСЬКО-ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ПРИРОДИ І
ЛЮДИНИ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ106**

РИК СЕРГІЙ

**ФІЛОСОФСЬКО-ГУМАНІСТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ
ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ В ХХІ СТОЛІТТІ109**

ФЕНЬ ДЕНИС

**АНТЕЇЗМ ЯК СВІТОГЛЯДНА СТРАТЕГІЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ
ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ
ВИКЛИКІВ113**

ФІЛОНЕНКО РУСЛАН

**ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ЛЮДИНИ В УМОВАХ
ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА: ФІЛОСОФСЬКИЙ
ВИМІР116**

СЕКЦІЯ 2. ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА СТРАТЕГІЇ ЇХ ПОДОЛАННЯ

TSYPINA DIANA

**SUSTAINABILITY AS A TOPIC IN GERMAN AS A FOREIGN
LANGUAGE CLASSES119**

СЕКЦІЯ 2. ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА СТРАТЕГІЇ ЇХ ПОДОЛАННЯ

SUSTAINABILITY AS A TOPIC IN GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGE CLASSES

Tsykina Diana

Associate Professor

Department of Foreign Languages and Cross-cultural Communication

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Kharkiv, e-mail: sundian@ukr.net

German as a Foreign Language (GFL) instruction operates at the intersection of language teaching, integration, and social participation. Since learners acquire German in the target language country, language acquisition is closely linked to real-world social and cultural contexts [1; 2; 3]. At the same time, the concept of Education for Sustainable Development (ESD) is gaining increasing importance across all areas of education.

Combining German as a Foreign Language instruction with sustainability offers the opportunity to link language learning with socially relevant topics such as the environment, social justice, and global responsibility.

GFL pedagogy encompasses: language-sensitive subject instruction, intercultural learning, and action-oriented methods. Research in the field of GFL is interdisciplinary and includes, among other fields, linguistics, education, and multilingualism studies.

ESD aims to empower learners to act responsibly and with a focus on the future. Sustainability encompasses ecological, economic, and social dimensions. In current educational discourse, ESD is increasingly being integrated into language teaching contexts, for example through thematic modules in teacher training.

A central didactic approach is Content and Language Integrated Learning (CLIL) or, in Germany, language-sensitive subject instruction. Sustainability topics are

particularly well-suited because they are relevant to learners' everyday lives, promote communicative skills, and open up intercultural perspectives. Learners can, for example, discuss topics such as climate change, consumption, or mobility while acquiring language skills.

Sustainability in German as a Foreign Language instruction involves not only imparting knowledge but also fostering critical thinking, active participation, and social responsibility. From a pedagogical perspective, this can be achieved through project-based learning, such as creating posters on sustainable consumption, discussing everyday practices, and organizing field trips or local projects.

German as a Second Language learners come from a wide variety of cultural backgrounds. Sustainability topics provide a gateway to global perspectives, comparisons of lifestyles, and reflection on personal experiences. This strengthens both language proficiency and intercultural competence [1, p. 15–19].

Specific methods for instruction: linguistically simplified materials (visual aids, vocabulary work on sustainability); action-oriented tasks (role-plays, e.g., shopping conversations); projects on sustainable daily life.

German as a Second Language study groups are often diverse, so assignments should cater to different proficiency levels. For levels A1–A2 (beginners), the topic could be “My Daily Life and Environment,” covering topics such as recycling, conserving water, and shopping. Teaching methods include describing picture cards, simple dialogues (“I buy...,” “I use...”), and fill-in-the-blank exercises.

Learners with B1–B2 German proficiency could be introduced to the topic of “sustainable consumption,” with possible topics including fast fashion, plastic consumption, and nutrition. For this level, discussions, group work, and short presentations are recommended, such as a pro-and-con discussion on the question: “Should we eat less meat?”

Topic: “Global Sustainability and Responsibility” (topics: climate change, social inequality, global economy) could be used in German as a Foreign Language classes for advanced learners (C1–C2 level). Recommended methods: debates, analysis of articles/videos, and project work.

In summary, the integration of sustainability into German as a Foreign Language instruction offers great potential, including the integration of language learning and social education, the promotion of practical skills, and the strengthening of intercultural perspectives. At the same time, there is a need for further research and development,

particularly regarding teaching materials and the integration of sustainability into the curriculum.

References

1. Bausch, K.-R., Krumm, H.-J., Burwitz-Melzer, E., Mehlhorn, G., Riemer, C. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: Narr Francke Attempto. 2016. 716 S.
2. Hövelbrinks, B., Fuchs, I., Maak, D., Duan, T., Lütke, B. *Forschungsbefunde zu Sprachgebrauch und Spracherwerb von Deutsch als Zweitsprache*. Berlin : De Gruyter Mouton. 2018. 323 S.
3. Krumm, H.-J. *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Berlin : Walter de Gruyter. 2010. 835 S.

ПРИРОДООРІЄНТОВАНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ПОВОЄННОЇ УКРАЇНИ

Брєєва Альона

Комунальний заклад «Харківський ліцей №65 Харківської міської ради»
м. Харків, e-mail: breevaalena7@gmail.com

Війна завдала довкіллю України системної шкоди: забруднення ґрунтів і вод, руйнування природних територій, ризики для здоров'я людей у прифронтових і деокупованих громадах. У 2026 році ці наслідки напряду впливають на якість життя громадян і доступ до безпечних ресурсів; можливості відновлення сільських територій та міст; економічну діяльність і інвестиційну привабливість регіонів. Екологічна політика в цих умовах – це питання безпеки, справедливості та довгострокового розвитку [3].

Нині Україна посідає перше місце у світі за кількістю відходів від руйнувань. Станом на початок 2026 року в Україні обліковано понад 6 мільйонів тон будівельного сміття, що утворилося внаслідок збройної агресії РФ.

Станом на 2025–2026 роки Україна вважається найбільш замінованою країною у світі. Відновлення України після розмінування – це комплексний процес, який передбачає не лише очищення території від вибухонебезпечних предметів (ВНП), а й масштабну інженерну, екологічну та економічну відбудову. Цей процес охоплює повернення земель у господарський обіг, відновлення

Наукове видання

Збірник наукових праць

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ЕКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ ОСВІТИ, НАУКИ ТА СУСПІЛЬСТВА»,**

присвяченої Всесвітньому Дню охорони

навколишнього середовища

4 червня 2026 року

(електронне видання)

Відповідальний за випуск: Бойчук Ю.Д.

Комп'ютерна верстка: Кабусь Н.Д.

Дизайн обкладинки: Османова О.Е.

Коректор: Лепетюха А.В.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності

несуть автори

Ум. друк. арк. 21,88

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002